



Pedagogisch Beleidsplan

Kinderdagverblijf

Ingangsdatum: januari 2018

Laatst gewijzigd: december 2017

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave	1
2	Voorwoord	3
3	Missie, visie en kernwaarden	4
3.1	Missie.....	4
3.2	Visie	4
3.3	Kernwaarden	4
4	INLEIDING	5
4.1	Pedagogisch hoofddoel	6
4.2	Contact met ouders.....	6
4.3	Vergaderingen	7
4.4	Werkwijze.....	8
4.5	Locaties en openingstijden.....	8
4.6	Het intakemoment	9
4.7	Het Mentorschap.....	9
5	Bieden van emotionele veiligheid	10
5.1	Leid(st)er-kind interactie	10
5.2	De binnen- en buitenruimtes	11
5.3	De groep	12
5.4	Activiteiten en spelmateriaal	12
5.5	Samenvoegen van Stamgroepen.....	13
5.6	Toepassen van de BKR per 1-1-18.....	13
5.7	Maximaal 2 vaste gezichten voor 0-jarigen.	14
6	PERSOONLIJKE ONTWIKKELING.....	15
6.1	Leid(st)er-kind interactie	15
6.1.1	Respectvol handelen	15
6.1.2	Empathisch vermogen.....	16
6.1.3	Positieve communicatie	16
6.1.4	Grenzen kunnen stellen bij jezelf en de kinderen	17
6.2	Spraak- en taalontwikkeling	17
6.3	De binnen- en buitenruimtes	18
6.4	De groep	18
6.5	Activiteiten en spelmateriaal	20
7	SOCIALE ONTWIKKELING	21

7.1	Leid(st)er-kind interactie	21
7.2	De binnen- en buitenruimtes	22
7.3	De groep	22
7.4	Activiteiten en spelmateriaal	23
8	WAARDEN EN NORMEN	25
8.1	Leid(st)er-kind interactie	25
8.2	De binnen- en buitenruimtes	25
8.3	De groep	25
8.4	Activiteiten en spelmateriaal	26
9	BIJZONDERE GEBEURTENISSEN	27
9.1	Seksualiteit	27
9.2	Verjaardagen	27
9.3	Media.....	27
9.4	Kinderen die ziek zijn.....	28
9.5	Opvallend gedrag	28
9.6	Privacy	29

2 Voorwoord

Kappio Kinderopvang is oorspronkelijk opgericht in 1998 als Stichting Kinderdagverblijf Anna Paulowna. Tot die tijd bestond een dergelijke organisatie nog niet in Anna Paulowna en de initiatiefnemers speelden in op de behoefte aan een kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang. In 2009 is de voormalige stichting een BV geworden met Kappio als nieuwe naam. Kappio staat voor: Kinderopvang Anna Paulowna Partner In Ontwikkeling.

Vandaag de dag (dec. 2017) is Kappio door uitbreiding, fusie en overname gegroeid naar een organisatie met ca. 45 locaties voor dagopvang, buitenschoolse opvang en peuterscholen. Kappio is actief in de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen, Stede Broec, Drechterland en Medemblik.

Kinderdagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar is een specifieke vorm van opvang; dit vraagt om een eigen, passend beleidsplan voor deze leeftijdsgroep en opvangvorm.

Het Pedagogisch Kader van prof. Riksen-Walraven (uit de Wet Kinderopvang 2005) loopt als een rode draad door het beleid heen. Het beleid wordt om de twee jaar geëvalueerd en herschreven. Uit de werkbijeenkomsten komen elementen naar voren die de basis vormen van het huidige pedagogisch beleid voor het kinderdagverblijf.

Dit beleidsplan geldt als de fundering van onze kinderdagverblijven. In dit document hebben we onze pedagogische visie vastgelegd en deze theoretische achtergronden vertalen we naar de praktijk in ons handelen tijdens het werk. Dat neemt niet weg dat we ons er terdege van bewust zijn dat kinderopvang een sector is die volop in ontwikkeling is. Door de tijdgeest, ervaringen en nieuwe inzichten zullen we alert blijven op herzieningen en aanpassingen van dit beleidsplan. Onze pedagogisch medewerkers krijgen regelmatig de kans om deel te nemen aan scholing/workshops om zo de deskundigheid en de kwaliteit te waarborgen.

Najaar 2017 hebben we wijzigingen aangebracht waardoor ons beleid voldoet aan de eisen van het IKK-akkoord (Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang, ingaande 1-1-2018) van minister Asscher en de brancheorganisaties. We staan als organisatie open voor nieuwe invalshoeken, theorieën en ideeën. Je bent immers nooit te oud om te leren!

Kappio

NB: Over het lezen van dit document:

- *In dit document hanteren we de term 'ouders'. Dit kan op alle plaatsen worden vervangen door 'verzorgers'. Het kind in het algemeen wordt aangeduid met 'hij': hier kan ook 'zij' worden gelezen.*
- *In de tekst wordt gesproken in de wij-vorm. In het algemeen wordt daarmee bedoeld: de organisatie Kappio. Als het gaat om opvoedkundig handelen, dan wordt daar de pedagogisch medewerker in het bijzonder mee bedoeld.*
- *In de tekst is de term 'kinderdagverblijf' soms afgekort tot 'KDV'. Pedagogisch medewerker is soms afgekort tot PM-er.*

3 Missie, visie en kernwaarden

3.1 Missie

Kappio heeft haar missie kernachtig geformuleerd:

We willen de kinderopvang verbinden aan onderwijslocaties en vanuit samenwerking met onderwijs een sterk inhoudelijk, compleet aanbod creëren voor alle kinderen gedurende de dag op het gebied van spelend leren, onderwijs, zorg en vrijetijdsbesteding. We willen de brug bouwen tussen kinderopvang en onderwijs door het ontwikkelen van Integrale Kind Centra. Kappio wil de kinderopvang (voorschoolse voorzieningen -kdv en peuterschool- en buitenschoolse opvang) in stand houden, ook binnen kleine kernen en versterken in hun financiële en inhoudelijke productaanbod.

3.2 Visie

Kinderopvang is meer dan een arbeidsparticipatiemiddel en alle kinderen hebben recht op ontwikkelingsondersteuning. Door de verbinding te maken met onderwijs zowel fysiek als inhoudelijk creëren we een meerwaarde voor kinderen en ouders. Kinderen leren en ontwikkelen door te spelen. Door het creëren van een leefomgeving waarin de begeleiding en verzorging van kinderen gericht is op het ontwikkelingsniveau van ieder kind kunnen we per leeftijdsgroep een doordacht en specifiek aanbod verzorgen. Kinderen en ouders moeten zich hierin veilig, welkom en gehoord voelen. Kinderopvang en onderwijs vormen hierin een geïntegreerd geheel met een eenduidige pedagogische leefomgeving waarin aandacht is voor individuele behoeften van gewoon ontwikkelende kinderen, kinderen met zorg vragen en kinderen die meer kunnen. Een Integraal Kind Centrum is de vorm waarin wij bovenstaande visie willen ontwikkelen.

3.3 Kernwaarden

Kindgericht

Ieder kind is voor ons belangrijk en uniek. We handelen vanuit de vraag van het individuele kind, binnen de kaders van het pedagogisch beleid.

Klantgericht

Wij zorgen dat we weten wat de klant van ons wil. We nemen de wensen van kind, ouder en medewerker serieus en geven ook grenzen aan.

Ondernemend

Onze organisatie is volop in beweging! We zijn creatief, vindingrijk, en resultaatgericht. Maar realistisch: we nemen verantwoorde risico's.

Kwaliteitsbewust

We stellen hoge eisen aan de kwaliteit van onze organisatie. Dit betekent dat we voortdurend werken aan verbetering van alle aspecten binnen onze organisatie. We maken daarin bewuste keuzes.

Betrokken en respectvol

Wij zijn een professionele organisatie, waarin iedereen persoonlijk benaderd wordt. We communiceren open richting ouders, kind en medewerker.

Omgevingsbewust

We richten onze blik naar buiten, als organisatie en met de kinderen. We weten wat er speelt in de omgeving en de samenleving. Daar waar we mogelijkheden zien spelen we in op activiteiten en ontwikkelingen.

Enthousiast

We zijn trots op onze organisatie en op ons vak. We hebben plezier in ons werk en stralen dit uit.

4 INLEIDING

Ieder kind dat bij ons binnen stapt heeft een uniek eigen 'rugzakje' en dat maakt hem ook zo bijzonder. Als pedagogisch medewerker willen we graag weten wat er allemaal in dit rugzakje zit, zodat we het kind zo optimaal mogelijk kunnen begeleiden. Om dit te bewerkstelligen hebben we een goed en optimaal contact nodig met de ouders en een duidelijk geformuleerd pedagogisch beleid. Dit beleid beschrijft wat wij belangrijke waarden vinden in het opvangen, verzorgen en opvoeden van kinderen en welke voorwaarden er nodig zijn om deze waarden uit te dragen.

Dit beleidsdocument bestaat uit een inleiding waarin het pedagogisch hoofddoel is opgenomen, gevolgd door een reeks elementen die onlosmakelijk zijn verbonden met verantwoorde kinderopvang – **de 4 pedagogische basisdoelen van prof. Rixsen-Walraven: veiligheid, persoonlijke ontwikkeling, sociale ontwikkeling en waarden en normen (hoofdstuk 2 tot en met 5)**. In hoofdstuk 6 wordt een aantal specifieke zaken uitgelicht, zoals verjaardagen, opvallend gedrag en omgaan met ziekten. Waar mogelijk gebruiken we concrete voorbeelden zodat we zo helder mogelijk uitleggen hoe we binnen het kinderdagverblijf werken aan onze pedagogische doelstelling.

Voor de indeling van het beleidsplan is het **pedagogisch schema van Rixsen-Walraven** gebruikt. Dit schema bestaat uit vier opvoedingsdoelen (in lijn met het wettelijk kader):

1. Een gevoel van emotionele veiligheid.
2. Gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie.
3. Gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale competentie.
4. De kans om zich waarden en normen eigen te maken.

Per opvoedingsdoel volgt een uitwerking waarin steeds onderstaande elementen worden beschreven:

- de interactie tussen leid(st)er en kind
- de fysieke omgeving (binnen- en buitenruimtes)
- de groep
- het activiteitenaanbod en spelmateriaal

Eind 2017 zijn wijzigingen aangebracht in het pedagogisch beleid i.v.m. de Wet IKK. De nieuwe maatregelen vanaf januari 2018 (en latere jaren) die bedoeld zijn om de kwaliteit van de kinderopvang verder te verhogen. Voor het pedagogisch beleid zijn de volgende onderwerpen/wijzigingen aangebracht:

- De invulling van de aspecten van verantwoorde kinderopvang (de pedagogische doelen).
- Hoe de ontwikkeling van het kind wordt gevolgd en gestimuleerd, en de invulling van de doorlopende ontwikkellijn met het basisonderwijs en de buitenschoolse opvang. Dit geldt alleen voor de dagopvang.
- Het mentorschap.
- indien van toepassing: de tijden waarop op grond van de '3-uursregeling' wordt afgeweken van de BKR.

-
- De achterwachtingeregeling en het vierogenprincipe zijn verplichte onderdelen van het veiligheids- en gezondheidsbeleid. De invulling hiervan hoeft niet meer in het pedagogisch beleidsplan te worden opgenomen.
 - Vaste gezichten criterium voor kinderen van 0-1 jaar

Op iedere locatie zijn er voor de kinderdagverblijf-locaties ook werkplannen gemaakt. In deze werkplannen staan de specifieke manieren van werken per locatie. Voor meer informatie hierover kunt u terecht bij een van onze pedagogisch medewerkers/ clustermanagers.

4.1 Pedagogisch hoofddoel

Een kind moet zich als individu kunnen ontplooien en ontwikkelen binnen het gezin, binnen de maatschappij en binnen het kinderdagverblijf, de buitenschoolse opvang en later de school. Om deel te kunnen nemen aan de samenleving is het belangrijk dat een kind kennismaakt met de wereld om hem heen en leert wat gangbare normen en waarden zijn. Daarnaast moet een kind de ruimte krijgen om te leren zijn behoeften en wensen kenbaar te maken en om eigen keuzes te maken. Hiervoor dienen voorwaarden gecreëerd te worden, zodat het kind de juiste eigenschappen in zichzelf kan ontwikkelen en ontplooien.

Om dit te bereiken is een uitdagende en stimulerende omgeving nodig waarin het kind zich actief en spelend kan ontwikkelen en ontplooien. Die omgeving moet tegelijkertijd ook veilig, warm, enthousiast en betrokken zijn. Het kind moet worden omringd door mensen die een veiligheid, warmte, betrokkenheid en enthousiasme uitdragen, zodat een kind kan ervaren dat hij er mag zijn zoals hij is. Het kind voelt zich dan gesterkt om de wereld vol vertrouwen tegemoet te treden. Door het kind te stimuleren, te sturen en zelf te laten ontdekken en ervaren, zal hij zich op eigen wijze ontwikkelen: naar eigen behoeften en met eigen mogelijkheden.

We gebruiken bewust de twee begrippen *ontwikkelen* en *ontplooien*. Ontwikkelen heeft te maken met vaardigheden, kennis, zelfredzaamheid, communicatie en lichamelijke groei. Ontplooien heeft meer te maken met houdingsaspecten, ontdekken, experimenteren, zelfvertrouwen, doorzettingsvermogen, geduld en sociale redzaamheid. Om kinderen een zo optimaal mogelijke omgeving te bieden waarin ze zich kunnen ontwikkelen en ontplooien, gelden er voor beiden verschillende voorwaarden. Ze zijn echter onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een kind kan zich ontwikkelen als de pedagogisch medewerkers sturing en begeleiding bieden, het juiste spelateriaal aanbieden, verschillende thema's aan bod laten komen en gevarieerde activiteiten organiseren. Ontplooing is mogelijk als de medewerkers de kinderen de ruimte kunnen bieden om zichzelf te mogen zijn en hen de wereld laten ontdekken in hun eigen tempo, in de juiste ontspannen sfeer. De ruimte van het kinderdagverblijf moet dan ook uitdagend, sfeervol en veilig zijn ingericht.

4.2 Contact met ouders

Als een kind op het kinderdagverblijf wordt geplaatst, geven de ouders een deel van de opvoeding uit handen. De ouders blijven echter wel eindverantwoordelijk. Wij vinden het daarom belangrijk om ouders goed te informeren over de ontwikkelingen van hun kind als individu en als persoon in een groep. Bij het ophalen van het kind dragen de medewerkers deze informatie over aan de ouders. Er wordt dan ook aandacht besteed aan hoe het kind de dag of gedeelte van de dag heeft ingevuld. Tijdens deze gesprekken blijkt eens te meer dat ouders veiligheid, zekerheid en oplettendheid van de medewerkers het belangrijkste vinden, samen met een open en warm contact. We willen ouders persoonlijk benaderen en we staan open voor feedback.

Naast het contact bij het ophalen is er altijd de mogelijkheid om een afspraak te maken met een van onze medewerkers. Eventuele bijzonderheden worden dan in alle rust besproken. Ook voor de medewerkers is het belangrijk om geïnformeerd te worden over bijzondere gebeurtenissen rondom het kind. Goede samenwerking en wederzijds vertrouwen dragen bij aan een gevoel van veiligheid bij het kind.

Communicatieschriftje voor baby's

De leiding van de babygroep houdt een communicatieschriftje bij. Het schriftje gaat aan het einde van de dag met de ouders mee naar huis. In het schriftje wordt door beide partijen genoteerd wat belangrijk is om te weten over het kind, bijvoorbeeld of het kind ziek is geweest of die dag maar heel weinig heeft gegeten. Dit schriftje wordt bijgehouden tot het kind één jaar is.

Volgen en stimuleren van de ontwikkeling van het kind & jaarlijks gesprek

De ontwikkeling van ieder kind wordt gevolgd en gestimuleerd. Een keer per jaar krijgen ouders een uitnodiging voor een 10-minutengesprek. De medewerkers vertellen dan over de ontwikkeling en het welbevinden van het kind op het kinderdagverblijf. Basis van het gesprek is het kindvolgsysteem genaamd OVMZJK (Ontwikkelingsvolgmodel voor het Zeer jonge kind) of een ander volgsysteem, dat per kalenderjaar digitaal wordt ingevuld. Het Kindvolgsysteem zorgt ervoor dat kinderen op de diverse ontwikkelingsgebieden goed worden geobserveerd, en als vervolg vindt er afstemming plaats tussen PM-ers onderling, de clustermanager (en eventueel de zorgcoördinator wanneer er flinke zorgen zijn omtrent de ontwikkeling of bepaald gedrag), hoe de ontwikkeling het beste gestimuleerd kan worden. Wanneer kinderen (bijna) 4 jaar worden, zorgen we voor een overdracht naar de basisschool. Tijdig wordt aan ouders gevraagd naar welke basisschool hun voorkeur uitgaat. We zorgen ervoor dat de kennis die wij in 4 jaar hebben opgedaan omtrent een kind, wordt overgedragen naar de kleuterleerkracht. Op die manier ontstaat er een doorlopende ontwikkelingslijn en wordt de overgang van het kind naar het primair onderwijs zo soepel mogelijk gemaakt. Wanneer er zorg is of een peuter zonder verdere ondersteuning het regulier onderwijs kan instromen, trekken we tijdig aan de bel bij ouders en de basisschool. In een gezamenlijk gesprek wordt bekeken wat de beste strategie is. We kunnen ouders ook doorverwijzen naar externe hulpverleners indien dit nodig is (zie verder ons Zorgprotocol).

Centrale oudercommissie

De Centrale oudercommissie van Kappio houdt openbare vergaderingen. In samenwerking met de lokale ouderraden organiseren we thema-avonden voor ouders over uiteenlopende onderwerpen.

4.3 Vergaderingen

Als professionele organisatie kennen we verschillende soorten vergaderingen, die hieronder kort zijn toegelicht.

Kappio-overleg (voorheen teambespreking)

Twee keer per jaar komt de gehele organisatie bij elkaar. Op de agenda staan onder andere beleidszaken als hygiëne, pedagogiek, Veilig Thuis, personeelsbeleid, financiën en de ondernemingsraad.

Werkbespreking met de clustermanager

Eens per acht weken komen de teams per locatie bij elkaar. Zij bespreken agendapunten volgens een vaste agenda Kappiobreed en waar nodig wordt een kindbespreking gehouden met de zorgcoördinator.

4.4 Werkwijze

Naast het pedagogisch beleidsplan is er per locatie een werkplan geschreven. Daarin staat precies beschreven hoe elke locatie werkt, hoe de groepen werken, hoe een gemiddelde dag verloopt en wat de afspraken zijn. Dit werkplan wordt jaarlijks opnieuw geëvalueerd en waar nodig direct bijgesteld.

Actieve inbreng medewerkers

Per kinderdagverblijf streven we naar eigenheid en we vragen een actieve inbreng van onze pedagogisch medewerkers voor het kinderdagverblijf waarvoor zij werkzaam zijn. Medewerkers denken mee over de daginvulling voor de kinderen. Creativiteit en betrokkenheid zijn belangrijk. Het kan zijn dat er per KDV verschillende werkwijzen worden gehanteerd. Deze verschillen worden door ons geaccepteerd, maar de rode lijn van het pedagogisch beleid moet zichtbaar blijven op elke locatie.

Met het stellen van deze kaders hopen we zo goed mogelijk zorg te dragen voor de kwaliteit van ons bedrijf. We proberen zo open en flexibel mogelijk te blijven om zo op een adequate wijze te blijven inspelen op veranderingsprocessen en ontwikkelingen binnen het bedrijf. We blijven hierdoor kritisch op ons eigen handelen en dat van onze collega's.

Tevens willen we binnen onze organisatie ruimte bieden voor praktijkopleiding. Dit betekent dat wij mensen van verschillende opleidingen laten kennis maken met kinderopvang, buitenschoolse opvang en peuterschool. Door het beschikbaar stellen van leerarbeidsovereenkomsten willen wij investeren in de toekomst voor goed opgeleid personeel. Ook kunnen we zo meer continuïteit waarborgen in de personeelsbezetting als er inval nodig is.

Binnen brede school/IKC-projecten werkt het KDV nauw samen met de scholen. We delen beschikbare ruimtes en er vindt een gebruikersoverleg plaats om praktische afspraken te kunnen maken. Ook vindt er steeds meer inhoudelijk overleg plaats tussen de medewerkers van Kappio en de onderbouwleerkrachten van de school. Indien gewenst sluit ook de clustermanager aan en eventueel de zorgcoördinator en intern begeleider. In dit overleg worden diverse onderwerpen besproken rondom bv de samenwerking en de doorstroming van de kinderen naar het basisonderwijs.

4.5 Locaties en openingstijden

Kappio biedt in verschillende plaatsen dagopvang aan kinderen in de leeftijd van nul tot en met vier jaar (actueel overzicht, zie onze site: www.kappio.nl). Het kinderdagverblijf is op werkdagen open van 7.15 uur tot 18.15 uur.

Het kinderdagverblijf is gelegen nabij een basisschool of maakt deel uit van een brede school/IKC.

Verbonden met samenleving

Als kinderdagverblijf willen we midden in de samenleving staan. Waar mogelijk springen we in op plaatselijke activiteiten en we zoeken passende uitstapjes bij onze thema's (zoals een bezoek aan een bollenbedrijf, een ritje met de trein). We streven naar optimale samenwerking met scholen, (sport)verenigingen en culturele organisaties, waaronder de bibliotheek. Hierdoor kunnen we als KDV een uitdagend en gevarieerd aanbod bieden op de locaties zelf of in nabije omgeving van de opvang.

4.6 Het intakemoment

Voorafgaand aan de plaatsing van een kind vindt er een intakegesprek plaats tussen de PM-ers en de ouders. Dit gesprek vindt maximaal twee weken voor de eerste dag plaats. Indien gewenst kan een kind voorafgaand aan de plaatsing een keer meedraaien om te wennen. Tijdens het intakegesprek vullen we samen met de ouders een formulier in. Op dit formulier noteren we eventuele bijzonderheden over het gedrag of de voeding van het kind. Het is prettig om zoveel mogelijk informatie over het kind te krijgen. Zolang het kind gebruik maakt van het kinderdagverblijf, kunnen de afspraken naar wens worden gewijzigd. Het kind wordt tenslotte ouder en ook steeds zelfstandiger. Als kinderdagverblijf willen we meegaan met deze ontwikkeling, in samenspraak met de ouders.

4.7 Het Mentorschap

Met de inwerkingtreding van de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (Wet IKK) per 1-1-18 zullen alle kinderen in de kinderopvang een eigen mentor hebben.

Mentoring is een één-op-één interactief proces waarbij de mentor het leren van een kind begeleidt en ze zich samen op de persoonlijke ontwikkeling richten. Mentoren zetten hun kennis, bekwaamheid en (levens)ervaring in om kinderen te helpen hun ontwikkelingsdoelen te bereiken *(vrij vertaald naar Cohen en Galbraith, 1995)*.

Het mentor zijn van een kind draagt bij aan de emotionele veiligheid en aan de ontwikkeling van kinderen en pedagogisch medewerkers. Een mentor biedt een vertrouwensrelatie en sociaal-emotionele veiligheid.

Het is voor pm'ers onmogelijk om met ieder kind in de groepen een even hechte band op te bouwen. Door de 'eigen' mentorkinderen is er meer ruimte voor de pm'er om een aantal kinderen echt goed te leren kennen. Hierdoor kunnen ze beter inspringen op de behoeften van deze kinderen en zo ook zullen de kinderen eerder contact zoeken met hun mentor.

Een mentor signaleert (potentiële) ontwikkelingsproblemen: op deze manier kan er door beroepskrachten en/of andere professionals van binnen of buiten de kinderopvangorganisatie vroegtijdig en adequaat passende (extra) ondersteuning worden geboden.

Een mentor fungeert als rolmodel: dit dwingt beroepskrachten tot goed voorbeeldgedrag waar jonge kinderen van kunnen leren.

Om richting te geven aan het mentorschap is het goed om doelen te stellen. Doelen hangen samen met het pedagogisch beleid van Kappio en zullen worden geëvalueerd. De pm'ers kunnen vanuit ervaring en in samenspraak eigen doelen opstellen om zich binnen het mentorschap te ontwikkelen. Voorbeelden van duidelijke doelen zijn:

'Kinderen helpen om een positief zelfbeeld over zichzelf te ontwikkelen'

'Kinderen helpen om vriendschappen aan te gaan met andere kinderen'

Per groep zal de toewijzing van mentorkinderen vastgelegd worden. Aan ieder kind wordt een mentor toegewezen. De mentor werkt op de groep waar het kind is geplaatst. Zij volgt de ontwikkeling van het kind en is het eerste aanspreekpunt voor ouders. Als zodanig zal de PM'er zich ook aan de ouders kenbaar maken.

Bij bijzonderheden in de ontwikkeling van het kind of problemen die worden gesignaleerd, neemt de mentor contact op met ouders. Er kan intern overlegd worden (met de zorgcoördinator / clustermanager). Ouders kunnen ook worden doorverwezen naar passende instanties voor verdere ondersteuning (zie ook het Zorgprotocol van Kappio).

5 Bieden van emotionele veiligheid

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op het eerste pedagogisch doel van prof. Riksen-Walraven (Wet Kinderopvang 2005): bieden van (emotionele en fysieke) veiligheid

5.1 Leid(st)er-kind interactie

Er wordt op een sensitieve en responsieve manier met kinderen omgegaan, we hebben respect voor de autonomie van kinderen en er worden grenzen gesteld aan het gedrag van kinderen en er wordt structuur geboden o.a. in dagritme, programma, vaste medewerkers zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen. Het is belangrijk dat een kind zich veilig voelt op de groep. Eén van de voorwaarden hiervoor is het inzetten van vaste medewerkers zo vaak als mogelijk. Op die manier bouwt het kind een band op met de pedagogisch medewerkers en durft het op hen terug te vallen bij problemen. Als een vaste medewerker ziek is of vrij heeft wordt er vervangend personeel ingezet. Eventuele invalkrachten zijn bekend met de werkwijze en de protocollen van Kappio. Bij langdurige vervanging streven we naar vaste invalkrachten zodat ouders en kinderen regelmatig een bekend gezicht zien.

Kennismaken en wennen voor baby's

Als een baby voor het eerst naar het kinderdagverblijf komt, vinden we het belangrijk dat hij in alle rust kan wennen. We observeren de baby deze eerste dag extra goed en proberen in te spelen op zijn behoeften. Aan de ouders vragen we alle benodigde informatie over voedingstijden, slaaptijden, knuffels en bijzonderheden, zodat de baby zich zo snel mogelijk thuis kan voelen. De pedagogisch medewerker schrijft dagelijks een verslag in het communicatieschrift. De ouders kunnen dit berichtje lezen en eventueel een reactie geven. Het is bijvoorbeeld prettig als de medewerker weet of het kind goed heeft geslapen, of tandjes krijgt of niet lekker is.

We benaderen de kinderen met een rustige en kalme stem. Voor kinderen die veel huilen, kan de hangwieg een oplossing zijn. Deze wieg biedt kinderen een gevoel van geborgenheid en als het kind beweegt, wiegt de hangwieg zachtjes heen en weer. Er is rustige babymuziek beschikbaar en de omgeving is ingericht met zachte tinten om zo een rustige en huiselijk sfeer te creëren.

De ruimtes worden zoveel mogelijk aangepast aan de behoeften van de baby's. Door goed te observeren komen we er samen achter wat de baby fijn vindt. Het ene kind wil veel knuffelen en op schoot zitten, het andere kind ligt graag alleen in de box. We laten het kind altijd in zijn waarde en dringen niets op.

Kennismaken en wennen voor peuters

Ook voor nieuwe peuters is het belangrijk dat ze de ruimte krijgen om te wennen. Ook hier observeren we het kind de hele dag om er zo achter te komen wat belangrijk is voor het kind. Sommigen komen spelend binnen; we stimuleren dit enthousiasme door vrolijk te reageren en hem wegwijs te maken op de groep. Nieuwe peuters moeten vaak wennen aan de regels. We blijven rustig corrigeren en laten merken dat het niet erg is dat een kind nog niet alles weet. Op die manier zal hij snel zijn plekje vinden. Er zijn ook kinderen die wat angstig binnenkomen en huilen bij het afscheid nemen. Deze kinderen benaderen we rustig en we vertellen dat we heel blij zijn dat ze bij ons willen komen spelen. Na het afscheid proberen we het kind zich zoveel mogelijk op z'n gemak te laten voelen, bijvoorbeeld door:

- Het verdriet proberen te doorbreken met muziek, bellen blazen, laten meehelpen met een klusje.
- Een knuffel of ander troostend voorwerp dat hij gedurende moeilijke momenten bij zich mag hebben.

-
- Als medewerker zelf meespelen om het kind vertrouwd te laten raken met de materialen.
 - Het kind een activiteit voor aan tafel laten kiezen, zoals knutselen.
 - Het kind wat vaker op schoot nemen en individuele en positieve aandacht geven.
 - Een vaste dagindeling met pictogrammen te bieden, zodat het kind leert hoe de dag verloopt. Deze methode wordt alleen op bepaalde momenten ingezet of ingezet bij kinderen die dit nodig hebben.

Iedere pedagogisch medewerker streeft ernaar om ieder kind individuele aandacht te geven. Hierbij wordt speciaal gelet op de kinderen die hier zelf niet om vragen. Dit bevordert het contact tussen de pedagogisch medewerker en het kind. Hierdoor kan de pedagogisch medewerker steeds beter inschatten wat een kind nodig heeft. Dit individuele contact is heel divers: dit kan een gezellig praatje zijn, maar ook een vriendelijk oogcontact of samen actief bezig zijn. Wij vinden het belangrijk dat het kind zich gezien en gehoord voelt.

Alle pedagogisch medewerkers zijn in het bezit van een diploma EHBO of zullen deze zo snel mogelijk halen. Jaarlijks worden er herhalingscursussen georganiseerd. Een aantal leidinggevend en pedagogisch medewerkers is tevens in het bezit van een geldig diploma brandpreventie. Hierdoor is er altijd iemand in het gebouw aanwezig die in het bezit is van een Bedrijfshulpverlening-certificaat (BHV).

5.2 De binnen- en buitenruimtes

In elke ruimte van elke KDV-locatie is nagedacht over de veiligheid. Alle materialen en meubelen zijn afgestemd op de leeftijd en het niveau van de kinderen.

Baby/dreumesruimte

De ruimtes voor de baby's zijn veilig ingericht en sluiten aan op hun behoeften. De slaapruides zijn ingericht met stapelbedden die zijn voorzien van een veilig sluitsysteem. Er is een verhoogde grote box aanwezig en een zitkussen waarmee kinderen hun zit-balans kunnen oefenen. Met behulp van kleine hoekjes, kussens, doeken en zacht licht- en kleurgebruik bieden we de kinderen een veilige omgeving. Als een baby veel huilt proberen we er in overleg met de ouders achter te komen wat hiervan de reden is. We nemen huilen altijd serieus. We troosten het kind liefdevol door het op te tillen en te knuffelen. We controleren daarbij of het huilen wordt veroorzaakt als vraag naar één van de primaire levensbehoeften. Als dit niet zo is en het kind vindt ook geen troost door onze nabijheid, dan leggen we het kind in de hangwieg of in bed. We gaan dan steeds even kijken en proberen of bijvoorbeeld rustgevende muziek helpt.

Peuterruimte

De ruimte van de peuters is uitdagender ingericht zodat deze voorziet in de behoeften van peuters, die graag op ontdekkingstocht gaan. Nagenoeg al het speelgoed heeft een vaste plek. Kinderen kunnen het speelgoed zelf pakken. Er zijn hoge tafels met bankjes, waar de kinderen zelf op en af kunnen klimmen. Er is een verhoogde speelplek met een trap: we leren de kinderen hoe ze het beste kunnen traplopen. Er is altijd een veilige buitenspeelplaats die in verbinding staat met de baby/dreumesplaats. Op sommige locaties wordt deze speelplaats gedeeld met de peuterspeelzaal. Door deze open verbindingen kunnen kinderen elkaar ontmoeten en vriendschappen aangaan.

Ook regels dragen bij aan een gevoel van veiligheid: we voeren regels consequent uit zodat kinderen weten waar ze aan toe zijn. De medewerker grijpt in als kinderen elkaar pijn doen. Kinderen mogen niet zelfstandig met scharen, prikpenen en vergelijkbare materialen spelen. We leren ze wel hoe ze veilig met verschillende voorwerpen moeten omgaan. We bieden het kind warmte door het te

knuffelen en aan te raken. We spreken met een blijde en zachte intonatie en een vriendelijke gezichtsuitdrukking. Bij binnenkomst wordt elk kind vrolijk begroet en we nemen op een persoonlijke manier afscheid met zo nu en dan een knuffel. Ook overdag zijn er altijd momenten waarop geknuffeld kan worden, troost kan worden geboden of om op schoot te komen zitten om een gesprek te voeren.

We streven natuurlijk ten allen tijden naar een veilige omgeving voor de kinderen. We vinden het echter ook belangrijk dat kinderen blijven ontdekken en dingen uitproberen. Zo kunnen ze hun grenzen verkennen en hiervan leren. Het is onmogelijk om alle ongelukjes te voorkomen, hoe alert en voorzichtig we ook zijn. Op het moment dat er onveilige situaties ontstaan noteren de pedagogisch medewerkers dit op een FOBO-formulier, waarna er actie wordt ondernomen.

Verticale groep

De ruimte van een verticale groep houdt zowel rekening met de rust voor de baby's maar ook met de uitdaging voor de peuters. Op de aanwezige verticale groepen zijn er verschillende hoeken en verhoogde boxen aanwezig waar baby's rustig kunnen spelen. Voor de peuters zijn er hoeken gemaakt met uitdagend spelmateriaal. Ook is er gelegenheid om in de hal of gang te spelen. Daar kunnen wat grotere spelmaterialen neergezet worden. Er is een goede communicatie met de aangrenzende peuterschool om gezamenlijke dingen op te pakken zoals thema's en bepaalde activiteiten.

5.3 De groep

Doordat het kind op de groep zichzelf mag zijn en doordat hij geaccepteerd wordt zoals hij is, zal hij zich veilig genoeg gaan voelen om zich te ontwikkelen. In de groep leert hij dat hij een eigen persoonlijkheid heeft en eigen keuzes kan en mag maken. Hij leert grenzen aan te geven en conflicten op te lossen. De medewerkers zullen dit stimuleren door de kwaliteiten van elk kind te blijven zien en te benoemen. Dit betekent veel complimenten en positieve aandacht zowel voor de groep als geheel, maar ook voor elk kind apart.

Regels geven houvast en herkenning en dat geeft weer een gevoel van veiligheid. Voor de jonge kinderen geven we het goede voorbeeld. Een regel wordt altijd benoemd in de positieve vorm: 'we houden alles netjes' in plaats van 'we maken geen troep'. Elk kinderdagverblijf heeft een eigen invulling voor het maken en uitdragen van de regels. Dit is terug te vinden in de werkplannen van het betreffende KDV.

5.4 Activiteiten en spelmateriaal

Veranderingen van activiteiten worden van tevoren aangekondigd. Op deze manier kan het kind de activiteit waar het mee bezig is afronden. Dit is belangrijk voor het gevoel van eigenwaarde van het kind. In samenspraak met de PM-ers kunnen kinderen hun bouwwerken of werkstukken laten staan of een plek geven elders in de ruimte. Als het niet mogelijk is om bouwwerken of spelmaterialen te laten staan, dan geven de pedagogisch medewerkers dit van tevoren aan. Zo weet het kind dat het bouwwerk later weer afgebroken moet worden. Elke dag kent vaste drink- en eetmomenten. Zo'n vast dagritme biedt rust en regelmaat

We vinden het belangrijk om afwisselend actieve en rustige activiteiten aan te bieden en ook willen we dat elk kind zich hierin gehoord voelt. Een kind is dus niet verplicht om ergens aan deel te nemen als hij zich daar niet prettig bij voelt. We proberen er wel achter te komen waarom het kind niet mee

wil doen, zodat we hier adequaat op in kunnen spelen. Bij knutselwerkjes voor bijvoorbeeld Moederdag of Vaderdag, waar alle kinderen aan meedoen, proberen we de kinderen die geen zin hebben op een later moment alsnog te motiveren. We leggen ze uit wat het idee is, we laten zien wat het kan worden en geven het kind de kans zelf wat te vertellen.

5.5 Samenvoegen van Stamgroepen.

Kappio werkt naast de vaste stamgroepen met baby/dreumes-zones en peuterzones.

Binnen deze zones is er een grote mate van samenwerking en kennen de kinderen en pm-ers elkaar doordat er veel activiteiten met elkaar gedeeld worden. Dit betreft de verschoonruimte waar 2 groepen samen gebruik van maken en waardoor zij elkaar regelmatig ontmoeten. In de binnen speelruimte bij iedere zone wordt regelmatig gebruikt als ontmoetingsruimte en speelruimte. Hierdoor kennen de kinderen de pedagogisch medewerkers en kinderen van andere groepen uit de zone.

De leef en leeromgeving wordt daardoor groter dan alleen de eigen stamgroep.

Omdat alle groepen binnen Kappio eenzelfde dagprogramma volgen is de structuur en werkwijze op een samengevoegde groep in grote lijnen gelijk. Zo waarborgt Kappio de continuïteit voor de kinderen. Verder zijn de pedagogisch medewerkers van de andere groepen bekende en vertrouwde personen voor de kinderen, omdat de baby/dreumes zone en peuterzone nauw met elkaar samenwerken.

Het samenvoegen van de groepen kan structureel zijn, op een specifieke dag van de week, incidenteel of aan het eind en begin van de dag en/of in vakantieperiodes. De keuze voor het samenvoegen van groepen kan gemaakt worden als er sprake is van een lagere bezetting op de groepen. De kinderen worden dan de hele dag in deze samengestelde groep opgevangen door minimaal één pedagogisch medewerker die voor de kinderen bekend is. Bij een samengestelde groep kan van de reguliere groepsgrootte worden afgeweken, waarbij uiteraard wél altijd wordt uitgegaan van de vastgestelde kwaliteitsregels in de Wet kinderopvang (de 'beroepskracht-kind-ratio', oftewel BKR).

Doordat de groepssamenstelling op dat moment kan veranderen in een verticale groep, hebben we de pedagogisch medewerkers daar van tevoren op voorbereid. Zo kunnen zij de leefruimte aanpassen voor die dag maar ook hun activiteiten aanbod afstemmen op zowel baby's als peuters

Flexibele opvang

Naast een vaste dag in de week kunnen kinderen gebruik maken van flexibele dagen.

Door middel van dit aanbod zorgen wij voor een structurele situatie die aangevuld wordt met een flexibele situatie. Hiermee waarborgen wij de continuïteit voor het kind.

Als kinderen gebruik maken van flexibele opvang zal dit in eerste instantie plaats vinden op de eigen stamgroep. Als dit niet mogelijk is vanwege de Beroepskracht-kind-ratio dan kan het kind voor een flexibele dag opgevangen worden in een andere naastgelegen groep van de baby/dreumes zone of peuterzone. Ouders geven hier schriftelijk toestemming voor.

5.6 Toepassen van de BKR per 1-1-18.

Binnen de kinderopvang bestaan duidelijke regels t.a.v. de beroepskracht-kindratio (het benodigde aantal pedagogisch medewerkers t.o.v. het aantal aanwezige kinderen). Per 1-1-18 (Wet IKK) worden deze eisen iets aangescherpt. De beroepskracht-kindratio (BKR) mag maximaal 3 uur per dag afwijken. Kappio kiest ervoor om binnen de volgende tijdvakken mogelijk af te wijken:

Binnen het tijdvak 7.15 – 8.30 uur wijken we maximaal 45 min. van de BKR af.
Binnen het tijdvak 13-15 uur wijken we maximaal 90 min. van de BKR af.
En aan het eind van de dag, tussen 17-18.15 uur wijken we ook maximaal 45 min. van de BKR af.
Er wordt altijd minimaal de helft van het op grond van de beroepskracht-kindratio vereiste aantal medewerkers ingezet. Wordt er op een KDV-locatie afgeweken van bovenstaande, dan dient dit in het pedagogisch werkplan specifiek beschreven te worden.

5.7 Maximaal 2 vaste gezichten voor 0-jarigen.

Voor kinderen van 0 jaar wordt meer stabiliteit in medewerkers verlangd. Aan een kind worden 2 vaste PM-ers toegewezen. Op de dagen dat het kind komt, is altijd minimaal één van deze 2 medewerkers werkzaam. Als de grootte van de (stam)groep om meer medewerkers verlangt, mogen er maximaal 3 vaste medewerkers per baby (0-1 jr) zijn. Voor kinderen met flexibele opvang geldt vanuit de Wet IKK het criterium 'vaste-gezichten' niet; uiteraard doet Kappio ook hier haar uiterste inspanning om baby's met zo weinig mogelijk verschillende gezichten in aanraking te laten komen. In het locatie-specifieke werkplan wordt de invulling per locatie vermeld.

6 PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op het tweede pedagogisch doel van prof. Riksen-Walraven (Wet Kinderopvang 2005): het bevorderen van de persoonlijke competentie.

Ieder kind is belangrijk en uniek. Ieder kind brengt een eigen karakter, opvoeding en achtergrond met zich mee. Wij tonen respect, inlevingsvermogen en een open houding in onze communicatie zodat we er samen met de ouders en het kind achter kunnen komen welke zaken voor dat individuele kind van belang zijn op het kinderdagverblijf.

Wij gaan ervan uit dat ieder kind veel positieve kwaliteiten bezit en we streven ernaar die kwaliteiten zoveel mogelijk te zien, te benoemen en te benutten. Hiermee sluiten we niet onze ogen voor de zwakkere kanten van een kind, maar we proberen hier wel zo positief mogelijk mee om te gaan.

Ook werken we ontwikkelingsgericht en we kijken naar waar het kind aan toe is in zijn ontwikkeling op de verschillende gebieden. Zo kan het voorkomen dat een kind qua intelligentie hoog scoort, maar op sociaal gebied nog veel moet leren. De pedagogisch medewerkers kijken dus niet zozeer naar de leeftijd, maar naar waar het kind qua niveau aan toe is om daar vervolgens gericht op in te spelen.

6.1 Leid(st)er-kind interactie

Het opbouwen van goed contact met de groepsleiding is van groot belang. Het kind moet de pedagogisch medewerkers leren kennen en leren vertrouwen. De pedagogisch medewerker is iemand die aandacht geeft, liefdevol en zorgzaam is en interesse heeft in het kind. Het kind wordt serieus genomen en betrokken bij het oplossen van problemen. Het kind mag zijn eigen mening en gevoelens uiten, en de groepsleiding houdt hier zoveel mogelijk rekening mee. Het belangrijkste uitgangspunt in de communicatie tussen de pedagogisch medewerker en het kind is de aanwezigheid van *wederzijds respect*. Als pedagogisch medewerker is het ook belangrijk om *consequent* en *voorspelbaar in reacties* te zijn. Ieder kind heeft zo zijn (eigen)aardigheden, maar als pedagogisch medewerker kunnen we het gedrag wat aangeleerd is loskoppelen van wie het kind is en wat aangeboren is. De pedagogisch medewerkers hebben ook een duidelijke voorbeeldfunctie. Hieronder is in vier onderdelen beschreven over welke vaardigheden en competenties onze pedagogisch medewerkers moeten beschikken. Daarna volgt een alinea over spraak/taalontwikkeling.

6.1.1 Respectvol handelen

Respect heeft te maken met eigenwaarde, verantwoordingsgevoel en inlevingsvermogen. Door respect te tonen, laat je jezelf en anderen in hun waarde en creëer je orde en structuur. Wij vinden het belangrijk dat een kind respect leert tonen voor zichzelf. Wij willen hem doen beseffen dat hij er mag zijn zoals hij is.

Dit geeft hem vertrouwen en dat vertrouwen maakt dat hij de wereld wil gaan ontdekken:

- Het uiten van emoties te stimuleren.
We helpen het kind door zijn emotie te benoemen en leren hem hoe hij er het beste mee om kan gaan. Bijvoorbeeld: "Ik zie dat je heel boos bent, maar Pietje slaan kan echt niet hoor!". Als een kind moeilijk met zijn emoties om kan gaan, zoeken we via verschillende manieren naar de oplossing die het beste bij het kind past. Daarbij moet je als pedagogisch medewerker het kind soms helpen om over drempels heen te komen.

-
- Passend te communiceren.
Als pedagogisch medewerker geef je door middel van je stem en gezichtsuitdrukking uiting aan het gevoel dat je iets heel leuk of juist niet leuk vindt. Hierbij houden we rekening met het niveau van het kind, onder andere door op gelijke hoogte bij het kind te gaan zitten en met blijde en enthousiaste stem vertellen dat je zijn tekening fantastisch vindt.
 - Positief contact te maken.
We laten het kind te allen tijde in zijn waarde en maken op een positieve wijze contact met hem, bijvoorbeeld door te zeggen: "Wat kun jij al goed opruimen, zeg" of "Wat heb jij een prachtige jurk aan vandaag".

6.1.2 Empathisch vermogen

Pedagogisch medewerkers zijn de hele dag bezig met voelen hoe het met de kinderen om hen heen gaat. Door zich open te stellen voor ieder kind, kan soms bepaald gedrag worden voorkomen en worden omgebogen naar een betere situatie. Bijvoorbeeld als een medewerker ziet en voelt dat een kind verdrietig en boos van huis komt. Dan neemt de pedagogisch medewerker het kind eerst even bij zich, voordat hij in het groepsproces gaat meedraaien. Gedrag is een uiting van datgene wat er aan ervaringen en gevoelens bij het kind aanwezig is. Door te herkennen wat er aan het gedrag ten grondslag ligt (angst of bijvoorbeeld de geboorte van een broertje/zusje), kunnen we het kind beter geven wat het nodig heeft.

Pedagogisch medewerkers zijn op deze momenten in staat tot troosten, meeleven en het in alle rust kunnen luisteren naar het kind. Dit vraagt om de nodige levenservaring, interesse in de mensen om zich heen, nieuwsgierigheid, met anderen bezig kunnen zijn en het opzij zetten van je eigen 'ik'. Er zijn verschillende kwaliteiten die bij dit vermogen horen; hieronder geven wij aan wat we belangrijk vinden:

- Sociaal voelend kunnen zijn door interesse te tonen in het kind en de ouder. Medewerkers kunnen eens vragen waar ouders mee bezig zijn of zoek eens uit wat kinderen bezig houdt, bijvoorbeeld waar ze blij of juist verdrietig van worden.
- Zorgen dat kinderen zich op hun gemak voelen door een luisterend oor te bieden en goed te observeren.
- Eerlijk zijn over je eigen gevoel en je eigen gevoel kunnen verwoorden, zowel naar de kinderen als naar collega's. Naar de kinderen toe kun je je gevoel benoemen, bijvoorbeeld: "Ik word er verdrietig van als jij een grote mond hebt tegen mij".
- Open staan voor de mening van anderen, in de communicatie en samenwerking met collega's en ouders.
- Een oplettend oog hebben. Gedurende de dag moeten de kinderen voortdurend worden geobserveerd, zodat we weten wat er in het kind omgaat. Dit helpt om bepaald gedrag beter te kunnen plaatsen.
- Letten op jezelf en elkaar. Pedagogisch medewerkers moeten naar zichzelf durven kijken en elkaar steunen in moeilijke situaties.

6.1.3 Positieve communicatie

De kinderen onvoorwaardelijk accepteren en op een positief geformuleerde manier aanspreken. We spreken kinderen daarbij aan op hun gedrag en niet op hun identiteit. Bijvoorbeeld "Wat je nu doet vind ik geen goed idee, je kunt beter dit of dat doen" in plaats van "Hoe kun je nou zo dom zijn". Het is goed om in de boodschap naar het kind al aan te geven wat het wel mag of kan doen. Zo geven de pedagogisch medewerkers aan welk gedrag ze verwachten van het kind. We formuleren zoveel mogelijk in de ik-vorm: "Ik zie dat je nog niet hebt opgeruimd, ik zou het fijn vinden als je dat nog even doet".

Gedurende de dag geven de medewerkers complimenten aan de kinderen. Hierbij proberen ze beschrijvend te complimenteren: "Ik zie dat je veel tijd hebt besteed aan deze tekening. Het is een mooi kunstwerk met veel kleur en prachtige vormen". Op die manier weet een kind ook waar het complimentje op berust.

6.1.4 Grenzen kunnen stellen bij jezelf en de kinderen

Grenzen en regels zijn belangrijk om in duidelijkheid te scheppen in uiteenlopende situaties. Waar duidelijkheid is, heerst rust en voelen mensen zich veilig. Iedereen weet waar hij aan toe is en niemand komt voor verrassingen te staan. Grenzen stellen is noodzakelijk om het respect voor elkaar en de omgeving te handhaven en om het kind te leren zich als sociaal wezen op te stellen. Toch kan het zijn dat voor sommige kinderen de regels te moeilijk, teveel of te ingewikkeld zijn. Het is dan belangrijk dat de pedagogisch medewerkers erachter komen hoe dat komt o.a. door goed te observeren en aan ouders te vragen of zij dat ook herkennen in de thuissituatie. In het Zorgprotocol van Kappio staat beschreven hoe wij omgaan met kinderen met een anders verlopende ontwikkeling.

6.2 Spraak- en taalontwikkeling

Om te leren praten, moet een kind goed kunnen horen, zich veilig voelen, goed werkende spraakorganen hebben, een bepaalde mate van intelligentie en er mogen geen neurologische afwijkingen zijn. Taal is een middel om elkaar te begrijpen. Via taal kun je contact leggen en onderhouden met de wereld om je heen. Het helpt je om normen en waarden eigen te maken. Taal maakt ook bewust denken mogelijk. Het kind leert ervaringen onder woorden te brengen, om verband te leggen tussen gebeurtenissen en ervaringen en tussen ervaringen en gevoel. Door er een woord voor te hebben, kan een kind zich dingen herinneren en er opnieuw over nadenken. Als dit lukt, dan kan het kind op termijn ook onder woorden brengen wat hij voelt. Door te zeggen wat hij voelt, weet hij zelf beter wat er in hem omgaat. Het kind leert dat anderen hem kunnen helpen als hij zegt wat hij zou willen.

Op de groepen zijn we bewust en onbewust veel met spraak en taal bezig. De hele dag praten we met de kinderen in zo correct mogelijk Nederlands. Er wordt veel gezongen: dit leert kinderen meer woorden te gebruiken en de oudere kinderen leren rijmen. We lezen veel voor en we betrekken de kinderen hier actief bij (plaatjes aanwijzen, vragen stellen, geluiden nadoen). We spelen ook taalspelletjes ("wie zit er naast jou, weet je dat?"). Kinderen die (nog) niet veel praten, proberen we te stimuleren door onder andere:

- Zelf te spreken in korte, duidelijke zinnen.
- Elke poging tot praten positief te belonen.
- Het genoemde woord te herhalen ("Ja, dat is een paard.").
- Op te letten of passief taalgebruik aanwezig is door korte opdrachtjes te geven ("Leg de schaar maar op tafel".).

In thema's te werken en daarbij nieuwe woorden aan te leren door het gebruik van passende plaatjes en materialen. Hiervoor gebruiken we VVE programma Uk en Puk en Startblokken. Op diverse scholen wordt ook gewerkt met hetzelfde programma zodat het voor kinderen een herkenbaar programma zal zijn als ze doorgroeien naar het basisonderwijs. Uk en Puk en Startblokken zijn prachtige totaalprogramma's waarin alle ontwikkelingsgebieden van kinderen worden gestimuleerd. Behalve aan spraak/taal werken de VVE programma's ook aan de sociale-emotionele ontwikkeling, motorische en zintuiglijke ontwikkeling en de eerste rekenprikkel. Er wordt een actieve rol van de pedagogisch medewerkers gevraagd en daarom worden de pedagogisch

medewerkers goed opgeleid om op een juiste manier met het programma te kunnen werken. De VVE programma's sluiten goed aan bij de beleavingswereld van kinderen en bestaat daarom uit diverse thema's die gedurende het jaar op de groepen uitgewerkt worden. Enkele thema's zijn onder andere Hatsjoe, regen, wat heb jij aan vandaag? en Dit ben ik. Bij het Uk en Puk programma hoort de pop Puk. De pop doet mee in alle thema's en is eigenlijk een vriendje van de kinderen. Puk kunnen de kinderen bv verkleeden en in een bedje leggen als hij ziek is. Niet alleen de kinderen met een VVE indicatie volgen het VVE programma, maar alle kinderen van KAPPIO kunnen genieten van deze waardevolle manier om kinderen spelenderwijs verder te helpen in hun ontwikkeling.

6.3 De binnen- en buitenruimtes

Alle KDV-groepen hebben een huiskamer met een grote multifunctionele tafel en daaromheen diverse kleine speelhoeken. Door het bieden van afgeschermdde, kleine speelhoeken waarborgen we een stukje privacy van het kind en bieden we de veiligheid om ongestoord te kunnen spelen. De inhoud van de kleine speelhoeken blijft dynamisch doordat het wordt aangepast aan het spel dat de kinderen bedenken. Door gebruik te maken van speelhoeken zijn de pedagogisch medewerkers in staat om te voorkomen dat kinderen overprikkeld raken of snel worden afgeleid. Ze hebben dan ook de privacy om te 'doen alsof' en ze kunnen situaties uit het dagelijkse leven naspelen.

De multifunctionele tafel kan bij sommige KDV's opgesplitst worden in delen. De tafel wordt in elk geval gebruikt bij drink- en eetmomenten. Natuurlijk kan er aan tafel geknutseld, getekend en geveerd worden of een andere (thematische) activiteit worden gedaan. Vaak werken de kinderen dan in kleine groepjes. Er zijn schorten aanwezig en een kraan voor het schoonmaken van materialen. De pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat er voldoende materiaal ligt waar de kinderen uit kunnen kiezen. Mocht er ander materiaal nodig zijn, dan wordt dit mede met het oog op veiligheid samen met de leid(st)er uit de kast gehaald. Op verschillende momenten organiseren de medewerkers activiteiten waar alle kinderen aan mee kunnen doen.

6.4 De groep

We vinden het belangrijk dat kinderen leren respect te tonen voor anderen. Elke situatie en ieder kind is anders en het is aan de pedagogisch medewerkers om situaties goed in te schatten. Daarbij is kennis van de werking van de hersenen erg belangrijk. Er wordt meer steeds bekend over de werking van de hersenen, en ook over de specifieke werking van de hersenen van kinderen. We weten dat kinderen in stapjes steeds meer verbindingen aanleggen in hun hersenen. Eerst zijn er de primaire behoeftes, later ontwikkelen kinderen hun motoriek en taal en pas veel later volgt invoelingsvermogen en het omgaan met emoties. Om dit alles te leren en zich eigen te maken hebben kinderen de ruimte nodig om dingen uit te proberen en fouten te mogen maken. Om de verbindingen in de hersenen zo goed mogelijk te laten verlopen hebben jonge kinderen veel herhaling en goed voorbeeldgedrag uit hun omgeving van liefdevolle en duidelijke personen nodig. Mensen die alleen op het gedrag reageren en niet op het kind als persoon. Wij vinden het daarom heel belangrijk om het kind te corrigeren zonder daar een emotionele lading aan te geven. Door veel positieve aandacht te geven aan acceptabel gedrag, leert het kind op een positieve manier wat er van hem wordt verwacht. Als organisatie hebben we een reeks handelingen geformuleerd die we uitvoeren op het moment dat een kind ongewenst gedrag vertoont. Deze zijn als volgt:

- We vragen aandacht van het kind op ooghoogte.
- We zeggen duidelijk "nee".

-
- We zeggen wat het kind niet mag doen en daarna vertellen we wat hij wel mag doen (eventueel doen we dit voor).
 - We geven het kind de tijd om mee te werken.
 - We prijzen het kind als hij meewerkt.
 - Als het kind na waarschuwingen niet het acceptabele gedrag laat zien kan de pedagogisch medewerker ervoor kiezen om het kind uit de desbetreffende situatie te halen. Hij/zij kan de beslissing nemen om het kind even apart te zetten op een veilige en overzichtelijke plek in de leefgroep zelf. Dit moment duurt zo kort mogelijk en nooit langer dan 2 minuten. Zodra je het kind uit de situatie haalt vertel je hem waarom je dat doet. Pietje, de duploblokken horen op de tafel en jij gooit ermee naar andere kinderen. Daarom moet je hier even stil zitten. Na die tijd geef je alleen aan wat je van het kind wil zien, bv de duploblokken blijven op de tafel. De leeftijd van de kinderen is nog te jong om “ waarom heb je dat gedaan” vragen te kunnen beantwoorden. Sommige kinderen hebben dan ook weer even de bevestiging nodig dat het weer goed is bv door een knuffel. Als het kind op de plek niet blijft zitten en ongewenst gedrag laat zien dan kun je nogmaals de boodschap wat je van het kind verwacht herhalen. Pas “ het uit de situatie halen” aan bij het kind. Onderzoek altijd wat de onderliggende oorzaak zou kunnen zijn van het gedrag. Misschien is het kind nog te jong voor duplo en weet hij niet goed wat hij ermee moet doen. Sommige kinderen hebben al baat bij uit de situatie gehaald worden. Zij kunnen nog niet stilzitten. Dan kun je er bv ook voor kiezen om een pedagogisch medewerker samen met het kind ergens anders te laten zijn zodat bv de kring of verjaardag op een positieve manier kan doorgaan.
 - Bij conflicten onderling laat je het kind sorry zeggen en herhaal je als pedagogisch medewerker nogmaals de regel “ we slaan, bijten, schoppen geen andere kinderen”.

De consequenties die worden afgesproken met het kind moeten vanzelfsprekend daadwerkelijk worden doorgevoerd. Daarnaast gelden er andere afspraken, bijvoorbeeld anderen laten uitpraten. Tijdens momenten aan tafel worden er verschillende gesprekjes met de kinderen aangeknoopt. We leren ze te luisteren en op hun beurt te wachten. Bij de oudere kinderen richten we ons op beleefdheid, het handhaven van waarden en normen zoals respect voor oudere mensen, (andermans) spullen, het uitpraten van ruzies en het nakomen van afspraken.

We willen de kinderen ook respect bijbrengen voor hun omgeving. Door als leid(st)er zelf het goede voorbeeld te geven en zorg te dragen voor een schone en opgeruimde omgeving (het speelgoed en de materialen hebben een vaste plek en de kinderen helpen mee met opruimen en schoonmaken).

Voor het creëren van een goede sfeer waarbij kinderen zich prettig voelen vinden we onderstaande zaken van belang:

- Openheid en overleg
- Vertrouwen hebben in elkaar
- Elkaar in de waarde laten
- Respect tonen voor elkaars mening
- Gezelligheid en humor
- Een positieve houding uitstralen

Met betrekking tot de groep zien we toe op een aantal belangrijke communicatieve vaardigheden en competenties:

- Correct taalgebruik (bedanken, rustig stemgebruik).
- Inzetten lichaamstaal (mimiek, de intonatie van je stem moet overeenkomen met je gevoel. Kinderen voelen het goed aan als je overdreven vrolijk doet terwijl je je eigenlijk verdrietig voelt).
- Communiceren op het niveau van het kind (taalgebruik niet te moeilijk).

-
- Het kind moet zich durven uiten (bijvoorbeeld boosheid) en zijn mening durven geven.
 - Het kind moet respect leren tonen voor mens en dier.
 - Het kind positieve ondersteuning geven. (belonen).
 - Met humor durven reageren op verschillende situaties (als een kind in een bepaald gevoel blijft hangen, grapjes maken of kietelen om de situatie om te buigen).
 - Zorgen dat er aan tafel contact wordt gehouden met de kinderen door ze in gesprekken met collega's te betrekken. Zo ervaren ze dat zij ook volwaardige gesprekspartners kunnen zijn en er wordt voorkomen over de hoofden van de kinderen wordt gepraat.

6.5 Activiteiten en spelmateriaal

We willen dat kinderen hun tijd op het kinderdagverblijf op een ontspannen, leuke, creatieve en ontdekkende manier invullen. De kinderen komen spelenderwijs in aanraking met verschillende materialen, technieken en ideeën en doen zo waardevolle ervaringen op.

De pedagogisch medewerkers stimuleren en motiveren de kinderen om mee te doen met verschillende activiteiten. Soms vergt dit van de pedagogisch medewerkers het vermogen om even kind met de kinderen te zijn. Als pedagogisch medewerkers even meespelen met de kinderen kan dit net even de fantasie op gang brengen bij kinderen en ze laten zich even van een andere kant zien. Bijvoorbeeld: een pedagogisch medewerker die even patiënt speelt voor de dokterende kinderen. Samen plezier en lol hebben versterkt ook weer de band tussen leiding en kinderen. Sommige kinderen vinden het moeilijk om aansluiting te vinden bij andere kinderen en door als medewerker even mee te spelen kun je het kind helpen zijn plekje te vinden. Het is wel belangrijk om niet de rol als pedagogisch medewerker uit het oog te verliezen, maar soms even lekker gek doen draagt bij aan een ontspannen sfeer.

We kijken ook naar de verschillen tussen jongens en meisjes en we houden zoveel mogelijk rekening met deze verschillen. Jongens vragen soms om een andere vrijetijdsbesteding dan meisjes en andersom.

7 SOCIALE ONTWIKKELING

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op het derde pedagogisch doel van prof. Riksen-Walraven (Wet Kinderopvang 2005): het bevorderen van de sociale competentie.

7.1 Leid(st)er-kind interactie

Op het moment dat een kind de wereld instapt, heeft hij al een klein rugzakje om. Hij krijgt gelijk te maken met allerlei verschillende mensen om zich heen. De rest van zijn leven moet hij leren hoe hij het beste kan omgaan met deze mensen. Hij moet hun lichaamstaal leren, begrijpen en erop kunnen reageren. Door de wisselwerking met andere mensen en door imitatie en identificatie, zal het kind zich steeds meer bewust worden van de eisen die de omgeving aan hem stelt. Door goed te observeren zal het kind zich leren aanpassen en zijn eigen keuzes hierin leren maken. Op de groepen willen we de kinderen met behulp van veel geduld en liefde leren hoe ze zich sociaal het beste kunnen gedragen. We willen ze leren delen, laten zien hoe ze hun grenzen kunnen aangeven en voor zichzelf kunnen opkomen, eerlijk zijn, respect tonen, zich leren inleven in anderen en nog veel meer.

Baby's

Baby's moeten de wereld nog helemaal ontdekken. Dat vraagt om een rustige benadering en passende activiteiten.

- Gedurende de dag wordt er veel met baby's gepraat, geknuffeld, gezongen en gelachen. Aan tafel worden er spelletjes gedaan als kiekeboe en knutselen.
- We proberen het kind de ruimte te geven om op ontdekking te gaan. Soms komt hij hierbij andere kinderen tegen die net dat speeltje hebben dat hij zo graag wil. Dit kan gepaard gaan met huilen, trekken aan het speeltje, etc. Hele jonge kinderen moeten nog leren delen en kunnen zich nog niet inleven in de ander. Ze zijn nog erg op zichzelf gericht. We proberen het kind af te leiden met iets anders en/of het kind uit de situatie weg te halen. Met praten en onze houding maken we wel duidelijk dat het kind niet met dit speeltje kan spelen, omdat het andere kind daar nu mee aan het spelen is.
- We ondernemen verschillende activiteiten met de kinderen om ze aan elkaar te laten wennen, Er worden spelletjes gedaan als met een bal over rollen, bellen blazen, dansen, samen boekjes kijken etc.

Peuters

De sociale vaardigheden van de jongste peuters hebben vooral betrekking op het wennen aan anderen. Daaraan gaat altijd 'het ontdekken van zichzelf' vooraf. Eerst leert het kind 'dit is mijn beker', en later volgt 'dat is jouw beker'. Als pedagogisch medewerker bieden we structuur met regels, voorbeeldgedrag en positieve beloning. We stellen consequenties bij ongewenst gedrag.

- De ruimte is zo ingericht dat kinderen de gelegenheid hebben om rustig en in verschillende hoeken met- of naast elkaar te spelen. Er staan houten banken met tafels, waar de kinderen zelfstandig in en uit kunnen klimmen. De kinderen zitten dicht bij elkaar en kunnen zo gezamenlijk een activiteit doen, zoals kleien.
- We geven zoveel mogelijk het goede voorbeeld aan kinderen, zodat ze ons kunnen imiteren. We letten op onze houding, taalgebruik, intonatie van de stem etc.
- We spelen bepaalde rollenspellen met de kinderen, zoals winkeltje, doktertje, schooltje etc. Op deze manier leren ze spelenderwijs sociale vaardigheden, bijvoorbeeld in de rol van winkeljuffrouw.
- We proberen de kinderen zoveel mogelijk te betrekken bij gezamenlijke activiteiten als spelletjes in de kring, gymmen en dansen.

-
- Het leren delen van speelgoed en voor jezelf opkomen is niet altijd eenvoudig. We proberen de kinderen woordelijk weerbaar te maken, zodat ze zelfstandig een (klein) conflict kunnen oplossen. We blijven in de buurt en grijpen in als het nodig is.
 - Vooral voor jonge peuters is het van belang om de regels vaak te herhalen. Ze zijn soms zo verdiept in hun spel dat ze niet meer aan bepaalde regels denken. We vragen dan of ze de regels nog weten en hoe het anders zou moeten. Zo stimuleren we de kinderen om zelf na te denken en oplossingen te zoeken.

7.2 De binnen- en buitenruimtes

De ruimtes voor baby's en dreumesen is zo ingericht dat alle kinderen zowel bij elkaar als apart kunnen spelen, bijvoorbeeld in de verhoogde box. Het kind kan dan overzicht houden op de groep, maar hij wordt niet gestoord in zijn spel. De ruimtes van de peutergroepen zijn zo ingericht dat de kinderen de gelegenheid hebben om rustig en in de verschillende hoeken met/of naast elkaar samen te spelen. Er zijn houten banken met tafels aanwezig, waar de kinderen zelfstandig in en uit kunnen klimmen. Ze zitten daarbij dicht bij elkaar en kunnen zo bijvoorbeeld samen kleien. De ruimte van de verticale groepen is een mix van allebei de ruimtes. We streven ernaar om elk dagdeel naar buiten te gaan. We willen dat kinderen kunnen spelen en bewegen. Dingen voelen en ervaren staat voorop en daarbij kunnen de kinderen vies worden.

Alle buitenspeelruimten zijn betegeld en er zijn diverse speelmogelijkheden als houten huisjes en een zandbak waar de kinderen gezamenlijk kunnen spelen.

De meeste buitenspeelruimtes grenzen aan buitenspeelruimtes van andere groepen, zodat kinderen elkaar buiten kunnen ontmoeten. Als het nat en/of koud is, worden er speciale regenpakjes gebruikt om toch naar buiten te kunnen.

Uit onderzoek is gebleken dat de manier van ontwikkelen tussen jongens en meisjes verschilt. Onze pedagogisch medewerkers zijn zich hiervan bewust en ze houden er rekening mee. Zo hebben jongens vaak meer bewegingsvrijheid nodig; op diverse locaties is er zowel binnen als buiten de gelegenheid om jongens meer ruimte te geven voor beweging in de vorm van rennen en stoeien.

7.3 De groep

Op elke groep gelden er regels die zijn afgestemd op de leeftijdsgroep; de medewerkers gaan per groep verschillend om met bepaalde situaties. Er zijn ook regels die locatie-breed worden gedeeld; die regels gelden voor elke groep. Agressief gedrag als slaan, schoppen en bijten (naar mensen en dieren) wordt afgekeurd. Kinderen mogen niet met spullen gooien en/of moedwillig spullen stukmaken. Bij het corrigeren van grensoverschrijdend gedrag keuren we niet het kind als individu af, maar specifiek zijn gedrag. Regels moeten consequent worden gehandhaafd en de medewerkers moeten met elkaar op één lijn zitten. De medewerkers streven ernaar voortdurend en structureel duidelijk te maken welk gedrag vervelend is en waarom iets niet mag, zodat het kind leert welk effect het heeft op een ander en de omgeving. De kinderen krijgen eigen verantwoordelijkheid over gemaakte afspraken en kunnen hierop worden aangesproken. Bijvoorbeeld: "Ik zie dat je met de klei aan het spelen bent en ik zou het fijn vinden als je straks alles weer netjes opruimt".

We moedigen kinderen aan zelf oplossingen te bedenken, handelingen te verrichten en te oefenen en stellen ons daarbij grotendeels coachend en begeleidend op. We benadrukken dat het niet erg is als het niet lukt, maar dat het goed is dat ze het hebben geprobeerd. Als kinderen erin slagen te

bereiken wat ze voor ogen hebben, dan vergroot dit hun zelfvertrouwen. We onderstrepen dit met complimenten.

We proberen met elkaar steeds kritisch te blijven kijken naar de regels. Regels kunnen afhankelijk zijn van verschillende factoren als de groepsgrootte, leeftijd van de kinderen, vakantietijd, het weer en feestelijke dagen. We proberen de regels aan te passen aan verschillende situaties en we proberen als pedagogisch medewerker een flexibele houding te hebben.

7.4 Activiteiten en spelmaterial

We streven ernaar om foto's, illustraties en werkjes zichtbaar voor de kinderen op te hangen. Het zien van foto's en zelfgemaakte werkjes geeft een huiselijk gevoel. We vinden het belangrijk om zelfgemaakte werkjes van kinderen tentoon te stellen en we benadrukken dat ze trots mogen zijn op wat ze hebben gemaakt.

Zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid is het vermogen om voor jezelf te kunnen zorgen zonder hulp van anderen. Een mens bepaalt zelf wat hij wil, wat hij kan en waar hij zich verantwoordelijk voor voelt. Het kind dat leert goed voor zichzelf te zorgen, ontwikkelt een stuk zelfstandigheid en vergroot zijn gevoel van eigenwaarde. Hieraan ontleent hij de vrijheid om al zijn mogelijkheden te ontplooiën. Zijn creativiteit en vindingrijkheid worden erdoor bevorderd. Als je hulp durft te vragen, is dat geen teken van afhankelijkheid, maar weten waar je grenzen zijn. Pas als het kind goed van zichzelf weet wat hij wel en niet voor elkaar kan krijgen, zal hij ook open staan voor wat anderen nodig hebben.

We vinden het belangrijk om veel aandacht te besteden aan zelfredzaamheid ook ter voorbereiding op de basisschool. We proberen de kinderen op hun niveau nieuwe dingen aan te leren, we stimuleren ze en dagen ze spelenderwijs uit om van alles uit te proberen. Dat betekent dat we ze eerst zelf dingen laten proberen en als het niet lukt doen we het samen. Ook stimuleren we de kinderen om hulp te vragen als dat nodig is. Het is belangrijk om positief te reageren als iets niet lukt, bijvoorbeeld "ik zie dat je erg je best hebt gedaan om je schoen aan te krijgen. Knap hoor, de volgende keer gaat het vast lukken". Op de babygroep staan de kinderen nog aan het begin van het leven ontdekken. We stimuleren ze, maar we dwingen niet. We leren ze bijvoorbeeld om zichzelf enige tijd alleen te vermaken, kleine opdrachtjes te vervullen en nog veel meer.

Rond de leeftijd van twee jaar zal het kind al zelfstandig verschillende handelingen uitvoeren. Wat ook rond deze tijd aan de orde komt is zindelijkheid. Dit betekent een zekere controle over het lichaam ervaren, wat voor het kind erg belangrijk is. Vaak gaat deze fase gepaard met de koppigheidsfase en het ontdekken van macht. Deze fase vraagt van de verzorgers veel geduld en tijd. Ze willen graag alles 'zelf' doen en als dat niet lukt kunnen ze behoorlijk boos worden. Het hoort er gelukkig allemaal bij en wij zien het als een positieve ontwikkeling die het kind nodig heeft om verder te komen. Met veel geduld en humor komen we er wel uit. We laten de kinderen zoveel mogelijk zelfstandig dingen ondernemen zoals aan- en uit kleden, klusjes doen etc. Op vaste tijden gaan de kinderen naar het toilet en die kinderen die nog niet zindelijk zijn stimuleren we om op het potje of de wc te gaan.

Hieronder nog extra informatie over de afspraken die we met elkaar hebben gemaakt rondom zindelijkheid.

Wat is zindelijkheid?

De meeste kinderen worden zindelijk tussen het 2^e en 4^e jaar. De voorwaarde om zindelijk te kunnen worden is dat uw peuter zelf aanvoelt wanneer hij/zij een plasje of poepje moet doen. Daarnaast moet uw peuter ook al zover zijn dat hij/zij begrijpt waarvoor het potje of de wc dient.

Hoe gaan wij om met zindelijkheid binnen Kappio?

Wie nog niet zindelijk is en daar nog niet aan toe is wordt regelmatig verschoond. Pas als een peuter zindelijk is en zelf goed aan kan geven dat hij/zij naar de wc moet, kan de luier uitblijven en laten wij de peuter op vaste tijden naar de wc gaan om hem/haar in de beginfase op weg te helpen.

Na 2 ongelukjes op een dag doen wij de peuter weer een luier aan en beginnen de volgende speeldag met een nieuwe start.

8 WAARDEN EN NORMEN

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op het vierde pedagogisch doel van prof. Riksen-Walraven (Wet Kinderopvang 2005): socialisatie van kinderen door overdracht van normen en waarden.

8.1 Leid(st)er-kind interactie

Het kinderdagverblijf biedt een breder samenlevingsverband dan het gezin. Kinderen komen in aanraking met andere gewoonten, gebruiken en culturen. De belangrijkste waarde die gehanteerd wordt in de omgang met elkaar is respect. Respect hebben betekent elkaar in zijn/haar waarde laten. Gedrag mag afgekeurd worden, maar een persoon niet. Verschillen in gewoontes en afkomst tussen kinderen worden geaccepteerd. De groepsleiding probeert zich zoveel mogelijk te verplaatsen in de belevingswereld van het kind. In de overdracht van waarden en normen heeft de groepsleiding een belangrijke voorbeeldfunctie.

8.2 De binnen- en buitenruimtes

We leren de kinderen zorg te dragen voor hun leefruimte op het KDV. Dit betekent dat we gezamenlijk de spullen ook weer opruimen als ermee gespeeld is. Dit gebeurt vaak na een liedje of een versje over opruimen. Veel kinderen hebben hulp nodig, want het woord opruimen is een ruim begrip. De pedagogisch medewerkers geven de kinderen daarom kleine opdrachtjes en kijken naar wat de kinderen aankunnen. Als er geknoeid is met drinken of eten dan kan de pedagogisch medewerker ervoor kiezen dit samen met het kind weer schoon te maken. Door het samen weer schoon te maken krijgt het kind meer besef van oorzaak en gevolg. Voor het eten wassen alle kinderen hun handen.

Vaak worden er rondom het eten kleine klusjes gevraagd aan de kinderen die dat aankunnen. Bekers ronddelen of helpen met afruimen en de tafels schoonmaken. Hiermee leren we de kinderen betrokkenheid, sociaal gedrag (rommel niet voor een ander laten liggen) en we vergroten hun verantwoordelijkheidsgevoel.

8.3 De groep

We hechten veel waarde aan een klimaat van saamhorigheid in de groep, waarbij ieder kind waardering krijgt en het recht heeft zichzelf te zijn. In onderlinge contacten wordt verwacht dat kinderen met respect met elkaar omgaan. We streven naar een huiselijke, ongedwongen en open sfeer. Het is belangrijk dat kinderen vriendschappen met elkaar kunnen aangaan. Tijdens conflicten tussen kinderen is de pedagogisch medewerker aanwezig om door te vragen en te bemiddelen. De medewerker probeert de kinderen zelf te laten nadenken en met oplossingen te laten komen. Er wordt geen partij gekozen; de medewerker stelt zich zo neutraal mogelijk op.

Belangrijke omgangsvormen zijn:

- Overleggen met elkaar (pedagogisch medewerkers en kinderen)
- Actief luisteren, laten zien dat je elkaar begrijpt
- Fysieke aanrakingen alleen met toestemming van de ander
- Respect tonen voor elkaar
- Beleefd zijn (geen vieze woorden of schelden)

Iedere medewerker neemt vanuit de eigen opvoeding bepaalde waarden en normen mee waar hij/zij belang aan hecht. Ook op het werk waar de medewerker een voorbeeldfunctie heeft, spelen deze waarden en normen een rol. Deze persoonlijke waarden en normen moeten passen binnen onze algemene afspraken.

8.4 Activiteiten en spelmateriaal

Kinderen gebruiken spelen en ontdekken om verschillende emoties en gevoelens te verwerken, maar ook om hun cognitieve, sociale en motorische vaardigheden te ontwikkelen. We geven kinderen daarom zoveel mogelijk de ruimte om zichzelf en hun omgeving te ontdekken en ervaringen op te doen. Spelletjes zijn middelen om de wereld mee te ontdekken: het kind dat zich ontwikkelt leert zo zichzelf en de wereld kennen. In het eerste levensjaar speelt het kind voornamelijk met zijn lichaam. Daarna gaat hij voorwerpen zien die hij wil ontdekken en gebruiken. Hij gaat op onderzoek uit en gebruikt daarbij al zijn zintuigen. Spel en creativiteit liggen dicht bij elkaar. De manier waarop gevoelens worden uitgedrukt, hebben ook te maken met creativiteit. Mensen kunnen zich uitdrukken in gebaar, kleur, vorm en taal. In ongewone en/of moeilijke situaties kan het kind zichzelf en de situatie redden door creatief te reageren. Een kind dat niet kan spelen, niet kan creëren, staat niet vrij in deze wereld.

Variatie en thema's

Op alle groepen is divers spelmateriaal aanwezig, passend bij de leeftijdsfase van het kind. We vinden het belangrijk dat kinderen worden gestimuleerd om hun fantasie te gebruiken. We willen ook graag zoveel mogelijk de zintuigen prikkelen. We knutselen daarom met veel verschillende materialen, we doen ruikspelletjes, we maken zelf muziekinstrumenten, we doen raad-spelletjes met een voeldoos etc. Er wordt ook aandacht besteed aan de jaargetijden, verschillende (nationale) feesten en zelfbedachte thema's of thema's van de VVE-methode. Zo maken we in de herfst een herfsttafel; kinderen mogen dan herfstspulletjes meenemen. Sinterklaas en Kerstmis worden uitgebreid gevierd. Daarnaast organiseren we themaweken met uiteenlopende passend activiteiten. We versieren de ruimte ook in lijn met het thema. Zo nu en dan wordt een themaweek afgesloten met een bijzondere activiteit, zoals een picknick in het bos.

9 BIJZONDERE GEBEURTENISSEN

9.1 Seksualiteit

Kinderseksualiteit is een onderwerp waarover niet vaak wordt gesproken. Seksualiteit wordt nagenoeg altijd gekoppeld aan volwassenen, en zelfs volwassenen spreken er niet altijd graag over. Als professionele organisatie kunnen we echter niet om het onderwerp heen. Kinderen doorlopen nu eenmaal bepaalde seksuele fases, die belangrijk zijn voor hun ontwikkeling. Het is hierbij van belang om te weten dat kinderseksualiteit op geen enkele manier wordt vergeleken of mag worden vergeleken met seksualiteit zoals we dat als volwassenen kennen. Kinderen gaan een heel proces door, waarbij het ontdekken van het eigen lichaam en de gevoelens daarbij erg belangrijk zijn. Ook belangrijk is dat de omgeving hier goed mee om gaat. Het is belangrijk om het eigen lichaam te leren waarderen; dit is een voorwaarde voor een gezonde emotionele en seksuele ontwikkeling.

Op het kinderdagverblijf besteden we niet bewust aandacht aan het onderwerp seksualiteit. We proberen de kinderen wel vertrouwd te laten worden met hun lichaam. We zingen liedjes als 'hoofd, schouders, knie en teen' en we spelen kriebelspelletjes tijdens het verschonen ('er komt een muisje aangelopen...'). Als het zo voorkomt laten we de kinderen zichzelf insmeren met zonnebrand en dan benoemen we de lichaamsdelen.

Bij het gezamenlijk gebruik van het toilet door de peuters, benoemen we soms de verschillen tussen jongens en meisjes. We gaan hier op een natuurlijke en ontspannen manier mee om. De oudere kinderen kunnen soms vragen stellen; we proberen hier zo eerlijk mogelijk op te antwoorden. Daarbij letten we op het niveau van het kind. Mocht het kind erg veel vragen hebben ("waar komen baby's vandaan?"), dan zullen we dit doorspelen naar de ouders zodat zij zelf op de vragen van het kind kunnen reageren.

9.2 Verjaardagen

Op elk kinderdagverblijf wordt aandacht besteed aan verjaardagen, maar elke locatie vult dat op zijn eigen manier in. De jarige krijgt geen cadeautje maar staat wel de hele dag in het zonnetje en mag, als hij/zij dat wil, ook iets uitdelen. Vaak wordt er ook gezongen en mag de jarige op de stoel of tafel staan.

9.3 Media

Op de KDV's zijn televisies aanwezig. Deze worden zo min mogelijk gebruikt. Er wordt gezorgd voor een verantwoord aanbod programma's, spelletjes en films dat is toegespitst op de leeftijd van de kinderen. Tijdens themaweken kan het voorkomen dat de pedagogisch medewerkers bijvoorbeeld een passend filmpje willen laten zien. De rest van de tijd staat zelf spelen en bewegen echter voorop. Op de groepen zijn voor de pedagogisch medewerkers tablets aanwezig. De tablets worden gebruikt om foto's mee te maken voor op Maxclass en daar worden dan leuke verhaaltjes bijgeschreven. Op deze manier worden ouders meer betrokken bij wat er op de groep van hun kind gebeurt. In 2018 gaan we over naar Konnect, communicatieplatform o.a. voor ouders.

9.4 Kinderen die ziek zijn

Een ziek kind zal niet snel het kinderdagverblijf bezoeken. We vragen de ouders om ons te bellen als hun kind niet komt. Indien een kind ziek op het kinderdagverblijf arriveert of daar ziek wordt, neemt de groepsleiding contact op met de ouders. Er wordt afgesproken door wie en wanneer het kind wordt opgehaald. Meer informatie hierover vindt u in ons ziekteprotocol. In de tussentijd kan het kind afgezonderd op een rustige plek, bijvoorbeeld op de bank liggen. Er blijft de benodigde aandacht en nabijheid voor het zieke kind totdat het is opgehaald.

Als er een kinderziekte of andere besmettelijke aandoening is geconstateerd bij een van de kinderen, zullen de pedagogisch medewerker dit mondeling of schriftelijk kenbaar maken aan ouders. Indien dit gevaar oplevert voor andere kinderen, mag het kind het kinderdagverblijf niet bezoeken. We hanteren hierbij de richtlijnen van de RIVM.

9.5 Opvallend gedrag

Kinderen nemen hun eigen rugzakje mee naar het KDV. In dat rugzakje zit bagage als het karakter, de opvoeding en de ervaringen van het kind. De medewerkers zetten zich in om te ontdekken wat elk individueel kind belangrijk vindt. Het kan voorkomen dat een kind opvalt ten opzichte van de rest van de groep. Dat kan zijn door bepaald gedrag, maar het kan ook zijn dat het kind zich op een andere manier ontwikkelt. Voorbeelden hiervan zijn kinderen die moeilijk contact maken of kinderen die geestelijk en/of lichamelijk heel druk zijn.

Zodra medewerkers opvallend gedrag signaleren, zullen ze dit in een werkoverleg met elkaar bespreken. Bij een werkoverleg zit ook de clustermanager die advies kan geven over de situatie. We maken dan gezamenlijke afspraken over hoe we met het gedrag omgaan. Er kan ook een observatieperiode worden vastgelegd, waarna de situatie opnieuw wordt besproken. Zo brengen we in kaart wanneer bepaald gedrag voorkomt, of er een patroon herkenbaar is en welke mogelijke aanpak het gedrag positief zou kunnen ombuigen. Vanzelfsprekend stellen we ouders op de hoogte als het kind dergelijk opvallend gedrag vertoont. We vragen dan ook of dit gedrag herkenbaar is voor de ouders; het kan zijn dat het kind bepaald gedrag alleen op het KDV vertoont. Ouders worden ten allen tijde geïnformeerd over verdere ontwikkelingen en we vragen ze actief mee te denken in mogelijke aanpakken. Op die manier ontstaat er een eenduidige aanpak op het KDV en thuis wat voor het kind duidelijkheid geeft.

Binnen Kappio zijn meerdere zorgcoördinatoren werkzaam. Zij kan aanvullend advies geven over gedrag en pedagogisch handelen. Bovendien heeft ze contacten met de GGD-JGZ en de omliggende hulpverlening voor eventuele doorverwijzing, bijvoorbeeld naar logopedie, Parlan, het Wijkteam, Schoolmaatschappelijk Werk.

Het kan zijn dat het kind dusdanig structureel ongewenst gedrag laat zien dat de veiligheid van andere kinderen in gedrang komt. Dan kan het voorkomen dat we gezamenlijk afspreken om het kind op een andere groep/locatie verder te begeleiden of dat er een time out wordt voorgesteld. Dit wordt alleen ingezet als we diverse aanpakken hebben uitgeprobeerd en na diverse gesprekken met alle partijen. Het kan ook zijn dat we er gezamenlijk achter komen dat het kind qua gedrag en ontwikkeling bij ons niet op zijn plaats is. Dan zoeken we samen met ouders naar een passender plek voor hun kind. De stappen om tot deze beslissingen te komen staan beschreven in ons [Zorgprotocol](#). Ook werken we nauw samen met de omliggende hulpverlening om zo samen met ouders tot een passende oplossing te komen om hun kind verder op weg te helpen.

9.6 Privacy

De persoonlijke gegevens van kinderen en ouders/verzorgers worden vertrouwelijk behandeld. Medewerkers hebben een geheimhoudingsplicht en mogen uitsluitend informatie van personen aan derden geven als er vooraf goedkeuring is verkregen van de betrokken persoon. Een gedetailleerde uitwerking van het privacyreglement kan worden opgevraagd bij de administratie van Kappio.